

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מגילה ז' ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אדום

וְהַיָּדִים יָדֵי עֲשׂוֹ, אָדוֹם

כתיב (בראשית לו, א) עֲשׂוֹ הוּא אָדוֹם. וכאשר אדום יצא למלחמה עם ישראל הוא יוצא בָּעֵם כָּבֵד וּבִידָה חֲזָקָה (במדבר כ, כ), וזאת משום כפרש"י (שם), וז"ל, בהבטחת זקננו וְהַיָּדִים יָדֵי עֲשׂוֹ (בראשית כז, כב), עכ"ל. והבטחת יצחק אביו - וְהַיָּדִים יָדֵי עֲשׂוֹ, פירושו, שכל הווייתו היא מלחמה, ולכן הוא נקרא אדום, ע"ש שפיכות דמים.

עשו נטל עצה מיעקב כיצד להילחם

ועשו נטל עצה מיעקב כיצד להילחם, כמ"ש בדעת זקנים (בראשית כה, ל), וז"ל, פִּי עֵינָי אֲנֹכִי. שאותו היום הרג (עשו את) נמרוד שנלחם עמו, כי כאשר התחיל עשו לצוד בשדה מצאו נמרוד שהיה גבור ציד ואמר לו שאין שום אדם רשאי לצוד בשדות אלא הוא, ולקחו יום מלחמה ובא עשו ונטל עצה מיעקב ואמר לו, כל זמן שיהיה נמרוד לבוש בגדיו החמודות לא תוכל לו, אך תאמר לו שיפשיטם אז תוכל לו, וכן עשה והרג נמרוד, עכ"ל. ודייקא נטל עשו עצה מיעקב כיצד להילחם עם נמרוד ולנצחו, כי את כח המלחמה נתן יעקב לעשו, כמ"ש (בראשית כה, לד) וַיַּעֲקֹב נָתַן לְעֵשָׂו לָחֶם וְגוֹ', ולחם מלשון מלחמה, ונתבאר בהרחבה במ"א. ולכן בכח זרעו של יעקב להילחם עם עשו ולנצחו.

יוסף שטנו של עשו וזרעו

ויוסף שטנו של עשו ונלחם עמו, וכן עם זרעו, כמ"ש הרמב"ן (בראשית מט, לא), וז"ל, וזה טעם וַיַּעַל עֲמֹ גַם רָכָב גַּם פָּרָשִׁים (להלן נ ט). כאשר הלכו לקבור את יעקב בארץ ישראל), כי ידע זדון עשו ובניו.

א עיין פסיקתא זוטרתא (בראשית לו, א), וז"ל, ואלה תולדות. עשו הוא אדום. הוא אדום, וארצו אדומה, וגבוריו אדומים, עכ"ל.

ב פנים יפות (במדבר כ, כ), וז"ל, וביד חזקה. פירש"י בהבטחת זקנינו והידיים ידי עשו, נראה דלא מפרש כפשוטו שהיו בטוחים בחזקתם ובגבורתם שילחמו עם ישראל, דהא מפורש בפרשת דברים [ג, ד] שאמר שם אתם עוברים בגבול אחיכם בני עשו וייראו מכם, הרי שהיה להם יראה הבני עשו מבני ישראל, אלא ע"כ דקאי על הבטחות ידיים ידי עשו, וכיון שאמר ג"כ הָקוּל קוֹל יַעֲקֹב הָיוּ יִרְאִים שְׂמָא יַגְבִּיר קוֹלוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, עכ"ל.

ג עיין: במבט הפנימי (בלעם - מלחמה בפה. המן, לחם מן השמים. מאכל אנשי מלחמה. ובית הלחמי) להרחבה.

ד פסיקתא זוטרתא (בראשית לו, כה), וז"ל, והיה כאשר ילדה רחל את יוסף. כיון שנולד יוסף, נולד שטנו של עשו הרשע, מיד בטח ברחמי שדי ונתן בלבו לצאת, דא"ר פינחס בש"ר נחמן, מסורת היא שאין עשו נופל אלא ביד בניה של רחל, ה"ד וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּהּ וּבֵית עֲשָׂו לְקִשׁ וְנִדְלָקוּ בָקָם וְאֶכְלִים (עובדיה א. יח), ואומר אם לא יִסְתַּבּוּם צָעִירֵי הַצֶּאֱן (ירמיה מט כ), עכ"ל.

ה ע"ע שפתי כהן (בראשית לב, יב), וז"ל, ושניהם יוסף ובנימין נקראים שלום מושל על עשו, עכ"ל. מגלה עמקות (מקץ), שם משמואל (וישב תרעה ד"ה ונראה דהנה), ועוד רבותינו כתבו כן.

ו וכן כתב פענח רזא (תולדות), וז"ל, ויקראו שמו עשו מן השמים כי עשו בגימט' שלום ולולא שמו שלום לא הי' מניח שום אדם בשלום, עכ"ל. וע"ע בעל הטורים (במדבר ו, כו), וז"ל, שלום. בגימטריא עשו. הוי מקדים שלום לכל אדם ואפילו בשלום גוי, עכ"ל. ועיין מעיל קודש (על ע"ח שער מט, פ"ח ד"ה כי הטוב).